

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

(ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๑๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๘

เป็นปีที่ ๓๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มี
พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่ง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้
โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่
รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๑๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๔๙๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๒๔ ในคดีที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทไม่เกินสองหมื่นบาท ห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง เว้นแต่ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นในศาลชั้นต้นได้ทำความเห็นแย้งไว้ หรือได้รับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ หรือถ้าไม่มีความเห็นแย้ง หรือคำรับรองเช่นนั้นต้องได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์เป็นหนังสือจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรืออธิบดีผู้พิพากษาศาลที่มีอำนาจแล้วแต่กรณี

บทบัญญัติในวรรคก่อนมิให้ใช้บังคับในคดีฟ้องขอให้ปลดปล่อยทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ คดีเกี่ยวกับสิทธิ

แห่งสภาพบุคคลหรือสิทธิในครอบครัวและคดีเกี่ยวกับ
อสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่ในคดีฟ้องเรียกค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์
อันมีทุนทรัพย์ไม่เกินสองหมื่นบาท หรือคดีฟ้องขับไล่ผู้เช่า
ออกจากอสังหาริมทรัพย์ อันมีค่าเช่าในขณะยื่นคำฟ้องไม่เกิน
เดือนละสองพันบาท หรือคดีฟ้องขับไล่ผู้อาศัยออกจาก
อสังหาริมทรัพย์ซึ่งในขณะยื่นคำฟ้องอาจให้เช่าได้ไม่เกิน
เดือนละสองพันบาทและจำเลยมิได้กล่าวแก้เป็นข้อพิพาทด้วย
กรรมสิทธิ์ หรือมิได้ยกข้อโต้แย้งในเรื่องแปลความหมาย
แห่งข้อความในสัญญาเช่าหรืออาศัย ”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒๕ แห่งประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๒๕ ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้น
อ้างอิงในการยื่นอุทธรณ์นั้น คู่ความจะต้องกล่าวไว้แจ้งชัดใน
อุทธรณ์ และต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลชั้นต้น
ถ้าเป็นกรณีอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย ข้อกฎหมายนั้นจะ
ต้องเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยด้วย

แต่ถ้าคู่ความฝ่ายใดมิได้ยกปัญหาข้อใดอันเกี่ยวกับความ
สงบเรียบร้อยของประชาชนขึ้นอ้างอิงในศาลชั้นต้น หรือคู่
ความฝ่ายใดไม่สามารถยกปัญหาข้อใด ๆ ขึ้นอ้างในศาลชั้นต้น

เนื่องจากพฤติการณ์นอกเหนือไม่อาจบังคับได้ หรือเพราะเหตุเป็นเรื่องที่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์ คู่ความที่เกี่ยวข้องย่อมมีสิทธิที่จะอ้างอิงในปัญหาเช่นว่านี้ได้”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๔๙๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๒ เมื่อศาลอุทธรณ์ได้ตรวจสำนวนความและฟังคู่ความทั้งปวง หรือสืบพยานต่อไปดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ เสร็จแล้ว ให้ศาลอุทธรณ์ชี้ขาดตัดสินอุทธรณ์โดยประการใดประการหนึ่งในสี่ประการนี้

(๑) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า อุทธรณ์นั้นต้องห้ามตามกฎหมาย ก็ให้ยกอุทธรณ์นั้นเสียโดยไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นแห่งอุทธรณ์

(๒) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นถูกต้อง ไม่ว่าโดยเหตุเดียวกันหรือเหตุอื่น ก็ให้พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นนั้น

(๓) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำชี้ขาดของศาลชั้นต้นไม่ถูกต้อง ให้กลับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นเสีย และพิพากษาในปัญหาเหล่านั้นใหม่

(๔) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นถูกแต่บางส่วน และผิดบางส่วน ก็ให้แก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นไปตามนั้น โดยพิพากษายืนบางส่วน กลับบางส่วน และมีคำพิพากษาใหม่แทนส่วนที่กลับนั้น”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๔๙๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๘ ในคดีที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาท ไม่เกินห้าหมื่นบาทและศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้น หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในข้อเท็จจริง เว้นแต่ผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีนั้นในศาลอุทธรณ์ได้มีความเห็นแย้ง หรือผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นคดี ศาลอุทธรณ์คดี ได้รับรองไว้หรือรับรองในเวลาตรวจฎีกาว่ามีเหตุสมควรที่จะฎีกาได้ ถ้า

ไม่มีความเห็นแย้ง หรือคำรับรองเช่นนั้น ต้องได้รับอนุญาตให้ฎีกาเป็นหนังสือจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

บทบัญญัติในวรรคก่อนมิให้ใช้บังคับในคดีฟ้องขอให้ปลดปล่อยทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาส่งขายได้ คดีเกี่ยวกับสิทธิแห่งสภาพบุคคลหรือสิทธิในครอบครัว และคดีเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่ในคดีฟ้องเรียกค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์ อันมีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือคดีฟ้องขับไล่ผู้เช่าออกจากอสังหาริมทรัพย์อันมีค่าเช่าในขณะยื่นคำฟ้องไม่เกินเดือนละห้าพันบาท หรือคดีฟ้องขับไล่บุคคลในกรณีอื่นออกจากอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งในขณะยื่นคำฟ้องอาจให้เช่าได้ไม่เกินเดือนละห้าพันบาท และจำเลยมิได้กล่าวแก้เป็นข้อพิพาทด้วยกรรมสิทธิ์ หรือมิได้ยกข้อโต้แย้งในเรื่องแปลความหมายแห่งข้อความในสัญญาที่ก่อให้เกิดสิทธิอยู่บนอสังหาริมทรัพย์นั้น

คดีเกี่ยวกับการบังคับวงศ์ญาติทั้งหลายและบริวารของผู้เช่าหรือผู้ที่ถูกฟ้องขับไล่ในกรณีอื่นอันอยู่บนอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งคู่ความในคดีฟ้องขับไล่นั้นต้องห้ามฎีกาข้อเท็จจริงตามวรรคสอง ถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษา หรือคำสั่งศาลชั้นต้น หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย ไม่ว่าศาลจะฟังว่าบุคคลดังกล่าวสามารถแสดงอำนาจพิเศษให้ศาลเห็นได้หรือไม่ ห้าม

มิให้ฎีกาในข้อเท็จจริง เว้นแต่จะได้มีความเห็นแย้ง หรือคำ
รับรอง หรือหนังสืออนุญาตให้ฎีกาตามที่บัญญัติไว้ใน
วรรคหนึ่ง”

มาตรา ๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๕ แห่งประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๕ ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้น
อ้างอิงในฎีกานั้นคู่ความจะต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งในฎีกา และ
ต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นมาก่อนแล้วในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์
ถ้าเป็นกรณีฎีกาในปัญหาข้อกฎหมาย ข้อกฎหมายนั้นจะต้อง
เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยด้วย

แต่ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมิได้ยกขึ้นกล่าวในศาลชั้นต้น
หรือศาลอุทธรณ์ ซึ่งปัญหาข้อใดอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย
ของประชาชน หรือถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่อาจยกปัญหา
ข้อกฎหมายใดๆ ขึ้นกล่าวในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ เพราะ
พฤติการณ์นอกเหนือไม่อาจบังคับได้ หรือเพราะเกี่ยวข้องมิได้
ปฏิบัติตามบทบัญญัติว่าด้วยกระบวนการพิจารณาชั้นฎีกา คู่ความ
ที่เกี่ยวข้องย่อมอ้างอิงในปัญหาเช่นนั้นได้”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๕ แห่งประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช-

เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๕ ราชกิจจานุเบกษา ๘ มกราคม ๒๕๑๘

บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็น

“มาตรา ๒๘๕ ททรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อไป
นี้ ย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

(๑) เครื่องนุ่งห่มหลับนอน หรือเครื่องใช้ในครัวเรือน โดยประมาณรวมกันราคาไม่เกินห้าพันบาท ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร ศาลจะกำหนดทรัพย์สินดังกล่าวที่มีราคาเกินห้าพันบาท ให้เป็นทรัพย์สินที่ไม่ต้องอยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความจำเป็นตามฐานะของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

(๒) เครื่องมือ หรือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการเลี้ยงชีพ หรือประกอบวิชาชีพโดยประมาณรวมกันราคาไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท แต่ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลขออนุญาตยึดหน่วงและใช้เครื่องมือหรือเครื่องใช้อันจำเป็นเพื่อดำเนินการเลี้ยงชีพ หรือการประกอบวิชาชีพอันมีราคาเกินกว่าจำนวนราคาดังกล่าวแล้ว ให้ศาลมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจอนุญาตหรือไม่อนุญาตภายในบังคับแห่งเงื่อนไขตามที่ศาลเห็นสมควร

(๓) วัตถุ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ทำหน้าที่แทนหรือช่วยอวัยวะของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

(๔) ทรัพย์สินอย่างใดที่โอนกันไม่ได้ตามกฎหมาย หรือตามกฎหมายย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาอันมีลักษณะเป็นของส่วนตัวโดยแท้ เช่นหนังสือสำหรับวงศ์ตระกูลโดยเฉพาะจดหมายหรือสมุดบัญชีต่าง ๆ นั้น อาจยึดมาตรวจดูเพื่อประโยชน์แห่งการบังคับคดีได้ ถ้าจำเป็น แต่ห้ามมิให้เอาออกขายทอดตลาด

ประโยชน์แห่งข้อยกเว้นที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ให้ขยายไปถึงทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง อันเป็นของภริยาหรือของบุตรผู้เยาว์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งทรัพย์สินเหล่านี้ตามกฎหมายอาจถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือเป็นทรัพย์สินที่อาจบังคับเอาชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๘๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๘๖ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น สิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อไปนี้ ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

(๑) เบี้ยเลี้ยงชีพซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ และเงินรายได้เป็นคราว ๆ อันบุคคลภายนอกได้ยกให้เพื่อเลี้ยงชีพเป็นจำนวนตามที่ศาลเห็นสมควร

(๒) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ บำเหน็จ และเบี้ยหวัดของข้าราชการ หรือลูกจ้างของรัฐบาล และเงินสงเคราะห์หรือบำนาญที่รัฐบาลได้จ่ายให้แก่คู่สมรสหรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้น

(๓) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ค่าชดเชย เงินสงเคราะห์หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของพนักงาน ลูกจ้าง หรือคนงาน นอกจากที่กล่าวไว้ใน (๒) ที่นายจ้างจ่ายให้แก่บุคคลเหล่านั้น หรือคู่สมรส หรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้นเป็นจำนวนตามที่ศาลเห็นสมควร

(๔) เงินฌาปนกิจสงเคราะห์ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้รับอันเนื่องมาแต่ความตายของบุคคลอื่น เป็นจำนวนตามที่จำเป็นในการดำเนินการฌาปนกิจศพตามฐานะของผู้ตายที่ศาลเห็นสมควร

ในการกำหนดจำนวนเงินตาม (๑) และ (๓) ให้ศาลกำหนดให้ไม่น้อยกว่าอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดของข้าราชการพลเรือนในขณะนั้น ทั้งนี้โดยคำนึงถึงฐานะในทางครอบครัวของลูกหนี้ตามคำพิพากษา และจำนวนบุพการีและผู้สืบสันดานซึ่งอยู่ในความอุปการะของลูกหนี้ตามคำพิพากษาด้วย”

ฉบับพิเศษ หน้า ๘๔

เล่ม ๙๒ ตอนที่ ๕ ราชกิจจานุเบกษา ๕ มกราคม ๒๕๑๘

มาตรา ๑๐ การบังคับคดีตามคำพิพากษา หรือคำสั่งที่ยังไม่เสร็จสิ้นลงในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากมิได้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๕ หรือมาตรา ๒๘๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือเมื่อผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดียื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องให้ศาลสั่งเพิกถอนเสียทั้งหมดหรือบางส่วน หรือสั่งแก้ไข หรือมีคำสั่งในเรื่องนั้นอย่างใดอย่างหนึ่งให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ เว้นแต่การบังคับคดีตามคำพิพากษา หรือคำสั่งที่กำหนดสิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา อันไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีตามมาตรา ๒๘๖ (๑) หรือ (๓) ที่มีจำนวนน้อยกว่าอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดของข้าราชการพลเรือนในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าจำนวนเงินที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีตามคำพิพากษา หรือคำสั่งนั้น มีจำนวนเท่ากับอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดของข้าราชการพลเรือนในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สัญญา ธรรมศักดิ์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :— เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อให้
การพิจารณาพิพากษาคดีในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาล่วงไปโดยเหมาะสม
และรวดเร็วยิ่งขึ้นและเพื่อเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของลูกหนี้
ตามคำพิพากษาให้ดีขึ้นกว่าเดิม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติแก้ไข
เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง